

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01
Академії муніципального управління
доктору наук з державного управління,
доценту Шевченко Н.О.

ВІДГУК

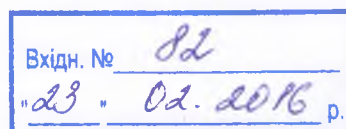
офіційного опонента кандидата наук з державного управління Медвідь
Анатолія Петровича на дисертацію Юрковського Дмитра Юрійовича
“Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної
діяльності України в умовах зовнішньої агресії”, поданої на здобуття
наукового ступеня кандидата наук з державного управління за
спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

*Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами,
темами.*

Останнім часом зовнішня політика України стала заручницею гострого і тривалого внутрішньополітичного протистояння. Її ефективність знижувалася нескоординованістю реалізації зовнішньополітичного курсу держави, неналежною організацією і забезпеченням зовнішньополітичної діяльності, використанням міжнародної арени для зведення внутрішньополітичних рахунків. Така ситуація дезорієтувала світову спільноту, підривала міжнародний авторитет країни. Тому зовнішньополітична діяльність потребує сьогодні кардинального вдосконалення, визначення чітких пріоритетів і завдань, реформування інструментарію і механізмів.

За умов зовнішньої агресії проти Української держави виявилось, що центральні органи виконавчої влади з питань забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, у межах, визначених Законом України “Про оборону України”, іншими законами України і нормативно-правовими актами Президента України були фактично обмежено готові для функціонування за призначенням. Саме стратегічні прорахунки щодо забезпечення реалізації державної політики національної безпеки у зовнішньополітичній сфері призвели до анексії частини державної території України, Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, а також подальшої ескалації екстремістських, сепаратистських та терористичних проявів у південно-східних регіонах держави.

Сьогодні Україна не в змозі ефективно протидіяти протиправній діяльності Росії на ділянці українсько-російського державного кордону,

зокрема припинити вторгнення збройних сил Російської Федерації, постачання зброї та військової техніки бойовикам-найманцям терористичних організацій на територію України. У цих умовах безпосереднім викликом національній безпеці України у зовнішньополітичній сфері є загроза втрати частини суверенітету та юридичного титулу над частиною державної території України.

Отже, підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх зносин потребує суттєвого вдосконалення механізмів державного управління в сфері зовнішньополітичної діяльності, що дасть змогу вирішити проблемні питання забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері в умовах зовнішньої агресії.

Все це обумовлює актуальність дослідження Юрковського Д.Ю.

Аналізуючи дисертаційну роботу за змістом слід відмітити, що вона має зв'язок із науковими програмами, планами, темами, оскільки виконана в межах комплексного наукового проекту Академії муніципального управління за темою “Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування” (№ 0108U008164), у контексті якої автором визначено пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Крім того, в основу дисертації покладено результати досліджень, отримані дисертантом за безпосередньої участі в науково-дослідній роботі “Стратегічний менеджмент: стратегії публічного управління” (ДР № 0115U004068) Національної академії державного управління при Президентові України, у межах якої автором обґрунтовано шляхи вдосконалення політико-дипломатичного та безпекового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність.

У дисертації чітко визначена мета та завдання наукового дослідження (с. 8), використаний необхідний методологічний апарат (с. 9), коректно визначені об'єкт та предмет дослідження (с. 9), що дало можливість здобувачу в повній мірі забезпечити достатньо високий рівень обґрунтованості положень і висновків дисертації, не виходячи за межі наукової спеціальності. Також достовірність та наукова обґрунтованість сформульованих у роботі положень, висновків і рекомендацій зумовлена зібраним емпіричним матеріалом і узагальненням практичної діяльності щодо механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Всі висновки дисертації

ґрунтуються на критичному аналізі наукових робіт та нормативно-правових актів.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів визначається насамперед тим, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці державного управління комплексним дослідженням механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, у якому виявлено безпосередні виклики національній безпеці в зовнішньополітичній сфері та проблеми здійснення зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення механізмів державного управління у цій сфері, а також розроблення науково-практичних рекомендацій органам державної влади України щодо підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави.

У результаті здійсненого дослідження автором сформульовано низку наукових положень, пропозицій і висновків, які відрізняються певною новизною у досліджуваній сфері.

Так, автором уперше розроблено структурно-функціональну модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії шляхом виділення та закріплення за відповідними структурними блоками пріоритетних напрямів діяльності щодо реалізації механізмів державного управління у цій сфері, серед яких: модернізація конституційно-правового забезпечення зовнішньополітичної діяльності держави; проведення комплексної інвентаризації чинних угод і домовленостей у сфері зовнішніх відносин із Російською Федерацією; завершення договірно-правового оформлення державного кордону України із суміжними державами; забезпечення взаємодії та координації щодо зовнішньополітичної діяльності державних органів та посадових осіб, наділених повноваженнями у сфері зовнішньої політики і міжнародних відносин (с. 10); удосконалено систему принципів зовнішньополітичної діяльності України, що базується на суверенній рівності держав, територіальній цілісності, непорушності державних кордонів і підтримання мирного та взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права шляхом її доповнення принципами мирного врегулювання конфлікту та подолання його руйнівних наслідків, відновлення територіальної цілісності країни, забезпечення єдиного юридичного статусу державного кордону України на всій його протяжності, захисту життєво важливих національних інтересів України та дотримання прав людини, відкритості й послідовності зовнішньої політики (с. 11); механізм державного управління у

сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії шляхом посилення його безпекового аспекту в напрямі розвитку системи політико-дипломатичних, воєнних та спеціальних (таємних) заходів, що вживаються органами державної влади, які в межах своїх повноважень залучаються до виконання завдань щодо захисту національних інтересів у сфері безпеки з метою своєчасного реагування на повномасштабну напівприховану військову агресію, створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних державних кордонів (с. 11).

У роботі дисертантом запропоновано власні дефініції понять: “механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії” (с. 28), “система державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії” (с. 58), “безпековий механізм державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії” (с. 72), “державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України” (с. 74), “політико-дипломатичний механізм” (с. 160).

Аналіз поданих в роботі висновків до кожного розділу (с. 74-75, 131-133, 174-177) і загальних (с. 178-185) свідчить про неординарність підходів здобувача до вирішення наукового завдання дослідження. Загальною позитивною якістю роботи є її практична спрямованість. Всі теоретичні висновки спрямовані на удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, про що свідчать акти впровадження результатів дослідження. Так, окремі результати дослідження, які сформулював і обґрунтував автор були використані:

– Центром адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу під час підготовки науково-практичних рекомендацій органам виконавчої влади у сфері зовнішніх відносин і підготовки навчально-методичних комплексів, посібників та навчальних програм підвищення рівня професійної компетенції державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань здійснення зовнішньополітичної діяльності України та дотримання європейських стандартів у цій сфері. Зокрема, напрацювання дисертанта використані в процесі підготовки навчальних посібників “Європейська інтеграція”, “Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура та відносини з Україною”; навчально-методичного комплексу “Європейська інтеграція та євроатлантичне співробітництво України” (акт про впровадження від 26 березня 2015 р. № 03/94-15);

– Воєнно-дипломатичною академією імені Євгенія Березняка під час обґрунтування теоретичних положень з врегулювання питань дипломатичної діяльності у військовій сфері за напрямами: підвищення ефективності

зовнішньополітичної діяльності держави щодо зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки України; неухильного дотримання чинних міждержавних договорів та угод, які регламентують питання зовнішніх зносин держави, що пов'язані з міжнародною безпекою та міжнародним співробітництвом у військовій сфері (довідка про впровадження від 8 квітня 2015 р. № 222/ВА/287);

– Науково-дослідним інститутом Державної прикордонної служби України під час обґрунтування теоретичних положень, висновків і пропозицій реалізації Концепції розвитку Державної прикордонної служби України з питань міжнародно-правового забезпечення, зокрема: ужиття політико-дипломатичних заходів щодо створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності Української держави, реінтеграції тимчасово окупованих та неконтрольованих територій, формування ефективної системи гарантій національної безпеки (акт про впровадження від 26 травня 2015 р. № 17/257).

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях, оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації.

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів, висновків і рекомендацій підтверджується методологічною та теоретичною базою вихідних позицій дослідження; апробацією результатів на 5 наукових і науково-практичних конференціях, у тому числі з міжнародною участю; у 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України з державного управління; у одній праці в зарубіжному виданні.

Дисертація виконана на високому науковому та професійному рівні, її структура логічно витікає з поставлених завдань, об'єкту та предмету дослідження та складається із вступу, трьох розділів, які об'єднують десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дослідження містить ґрунтовні наукові положення, які мають науково-теоретичне значення та практичну спрямованість.

У першому розділі дисертації автором досліджено поняття, сутність механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, його система та охарактеризовано механізми державного управління в цій сфері.

У другому розділі автором досліджуються питання нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України, розкрито зміст безпосередніх викликів національній безпеці України в зовнішньополітичній сфері, аналізуються проблемні питання державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії та особливості функціонування Європейської служби зовнішньополітичної діяльності.

Ключову роль у дисертаційному дослідженні відіграє третій розділ роботи, де автором запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії та шляхи вдосконалення політико-дипломатичного та безпекового механізмів державного управління у цій сфері.

На схвальну оцінку заслуговують запропоновані автором шляхи вдосконалення політико-дипломатичного і безпекового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Політико-дипломатичний механізм державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії має за мету запровадження комплексу політичних та дипломатичних заходів у сфері зовнішніх зносин, спрямований на створення сприятливих зовнішньополітичних умов для формування ефективної системи гарантій національної безпеки що забезпечить захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканість державного кордону України (с. 151-160). Безпековий механізм державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії має за мету запровадження комплексу політико-дипломатичних і військових заходів, що вживаються органами державної влади, які в межах своїх повноважень залучаються до вирішення завдань політики національної безпеки в зовнішньополітичній сфері, з метою мінімізації загроз державному суверенітету, забезпечення адекватного реагування на повномасштабну напівприховану військову агресію Російської Федерації проти України, створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів (с. 162-174).

Дисертація є самостійною завершеною науковою працею, в якій проблемні питання розглядаються в науці “Державне управління” вперше, інші – викладені у новому світлі з урахуванням сучасного стану розвитку науки і державотворчих процесів в Україні.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертація та автореферат оформлені відповідно до встановлених вимог.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертації та автореферату.

Позитивно оцінюючи, в цілому, дисертаційне дослідження Д.Ю.Юрковського “Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії”, слід

зазначити, що деякі його положення є спірними та потребують додаткової аргументації.

1. На нашу думку, автору доцільно було б надати конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності політичних та дипломатичних заходів для посилення переговорного процесу щодо розширення формату Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ, що організовує свою діяльність на тимчасово окупованій території та неконтрольованій ділянці українсько-російського державного кордону.

2. Повністю поділяємо думку автора про те, що одним із пріоритетних напрямів забезпечення національної безпеки держави у зовнішньополітичній сфері є набуття додаткових міжнародно-правових гарантій з питань захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості державного кордону в умовах зовнішньої агресії. Разом з тим, автором недостатньо обґрунтовано третій напрям формування сучасної парадигми зовнішньополітичної діяльності України з метою прийняття політичного рішення про розширення формату співпраці з Північноатлантичним Альянсом включно до набуття повноправного членства України в НАТО (с. 140–142).

3. У дисертації автору бажано було б зробити більш чіткі акценти на проблеми та перспективи імплементації Комплексу заходів щодо виконання Мінських угод, узгоджених на саміті в Мінську 11–12 лютого 2015 року лідерами Німеччини, Франції, України та Росії зокрема в частині, що стосується відновлення контролю над всією ділянкою українсько-російського державного кордону з метою деескалації збройного конфлікту на сході України.

4. В структурно-функціональній моделі державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії автору необхідно було розкрити не тільки вищезазначені механізми державного управління у цій сфері, а й запропонувати вдосконалення соціального механізму, який є дуже важливим для населення територій в районі проведення антитерористичної операції, на яких військово-цивільними адміністраціями проводяться спеціальні заходи щодо забезпечення безпеки і нормалізації життєдіяльності населення, правопорядку та недопущення гуманітарної катастрофи у цьому районі.

Проте необхідно відзначити, що наведені зауваження не знижують загального позитивного враження від роботи та не спростовують основних висновків дисертанта. Висловлені зауваження свідчать про самостійний творчий характер роботи, її оригінальність і змістовність, що викликає до неї значний науково-практичний інтерес.

Висновок про відповідність дисертації вимогам п. 11 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”.

Дисертаційна робота Д.Ю.Юрковського написана на високому науково-теоретичному рівні, є завершеною, самостійною, цілісною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання. Сформульовані автором висновки і рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною і мають не лише теоретичне, а й практичне значення.

Дисертація на тему “Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії”, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, п. 11 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Юрковський Дмитро Юрійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління зі спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Заступник начальника Інституту державного управління у сфері цивільного захисту (з наукової роботи), кандидат наук з державного управління

А.П. Медвідь

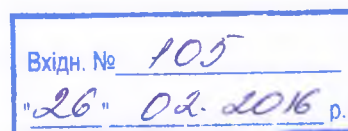
ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію *ЮРКОВСЬКОГО Дмитра Юрійовича «Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії»*, поданої до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01 в Академії муніципального управління Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність обраної теми досліджень.

Існування та розвиток держави залежить від наявності ефективної системи державного управління, що формується й функціонує відповідно до стратегічних цілей. Аналіз сучасного стану діяльності інституцій державного управління у сфері формування й реалізації внутрішньої та зовнішньої політики дозволяє констатувати наступне. Відсутність системного підходу до формування стратегії розвитку України, а також неспроможність державних інституцій швидко й ефективно діагностувати, оцінювати й вирішувати тактичні завдання. Саме це призвело до тієї масштабної кризи державного управління, яку ми спостерігаємо сьогодні. Відсутність національної ідеї, чіткої стратегії розвитку України, які б були в основі побудови системи державного управління, призвели до певних перекосів у формуванні зовнішньої політики, викривлення уявлень про реально існуючі та ймовірні зовнішні загрози. Безсистемність та хаотичність у визначенні векторів розвитку держави й формуванні зовнішньої політики на протязі майже всього часу існування незалежної України багато в чому зумовили обмеженість самостійності вибору умов і факторів існування та взаємодії нашої держави з іноземними країнами. Сьогодні, вивчивши й усвідомивши помилки, ціною значних втрат і надзвичайних зусиль, Україна має шанс на здійснення інституційних змін і перетворень. Успіх таких перетворень вимагає доскіпливого аналізу і науково обґрунтованого підходу до формування принципово нашої зовнішньої політики та механізмів її реалізації з чітким визначенням векторів розвитку країни, оцінюванням реальних внутрішніх і зовнішніх загроз, удосконаленням інструментів протидії таким загрозам.

У зв'язку з цим, дисертаційне дослідження Д. Ю. Юрковського, що спрямоване на обґрунтування теоретичних та методологічних засад і розробки науково-практичних рекомендацій стосовно удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, – є актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в Академії муніципального управління в межах планового комплексного наукового проекту за темою “Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування” (ДР № 0108U008164), у межах якої автором визначено пріоритетні напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Окрім того, в роботі використано результати досліджень, отримані при виконанні науково-дослідної роботи в Національній академії державного управління при Президентові України “Стратегічний менеджмент: стратегії публічного управління” (ДР № 0115U004068) щодо обґрунтування шляхів удосконалення політико-дипломатичного та безпекового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

У роботі здійснено всебічне обґрунтування теоретико-методичних засад формування й використання на практиці механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, що дозволить усунути інституційні перешкоди, які перешкоджають їх розвитку в Україні. З високим рівнем переконливості автор говорить про нагальну потребу в інтеграції зусиль усіх впливових і зацікавлених сил суспільства (науковців, політиків, управлінців, військових експертів, громадян) у напрямі генерації нових ідей, політичних та державно-управлінських рішень у контексті осмислення сучасних поглядів на сутність, напрями, шляхи, засоби, та методи захисту національних інтересів у зовнішньополітичній сфері (с. 16-29).

Автором опрацьовано й узагальнено теоретико-методичні погляди сучасних вітчизняних та зарубіжних учених, що дозволило уточнити зміст таких понять як “механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії” (с.28) та “система державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії”, а також уточнити перелік та розкрити особливості дії організаційного, політичного та правового механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії.

Заслуговує на увагу запропонована автором структурна схема координації і взаємодії суб'єктів зовнішньополітичної діяльності України у якій системно означено інституційні основи розвитку державної зовнішньополітичної діяльності у певному ієрархічному порядку з визначенням напрямів взаємозв'язку та координації (рис. 1.1., с. 57), що дозволило в подальшому розробити авторську описову структурно-

функціональну, а точніше, виходячи зі змісту, програмно-цільову модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії (рис. 3.1., с. 149).

З огляду на сучасний стан й відповідно до вимог реалізації Стратегії національної безпеки України у теоретичному розділі роботи (п.1.3) автором обґрунтовано необхідність виокремлення політико-дипломатичного та безпекового механізмів (с. 64-66; рис. 1.2, с. 66) принципи дії та напрями удосконалення реалізації яких розкрито в третьому розділі роботи (п. 3.2., с. 151-156 та п. 3.3., с. 163-174).

Глибокий аналіз нормативно-правової бази (с. 77-94), потенційних (с. 99) та безпосередніх (с. 101-107) викликів і погроз у сфері формування й реалізації зовнішньополітичної діяльності держави дозволили автору визначити актуальні проблеми державного управління в означеній сфері (с. 119-120). Спираючись результати аналізу сучасного стану та на узагальнений позитивний досвід європейських країн (с. 130-131), автору вдалося визначити п'ять пріоритетних напрямів удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, а саме: реформування МЗС України (с. 139); реформування системи національної безпеки (с. 140); формування сучасної парадигми зовнішньополітичної репутаційної діяльності України (с. 141); удосконалення механізму нормативно-правового регулювання зовнішньополітичної діяльності України (с. 143) та розвиток взаємодії з експертним середовищем і громадянським суспільством (с. 148).

Загалом, варто зазначити, що послідовне використання автором сформованого у першому розділі та другому розділах роботи теоретико-методичного підґрунтя, наявність логічної послідовності та взаємопов'язаності матеріалу свідчить про цілісність здійсненого наукового дослідження й завершеність дисертаційної роботи.

Обґрунтованість висунутих пошукувачем наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими й опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів в практичній діяльності органів державного управління.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, забезпечена знанням і творчим використанням дисертантом наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень.

Реалізація мети й завдань дослідження здійснювалася шляхом комплексного використання загальнонаукових і спеціальних методів, що дозволило узагальнити отримані результати в обґрунтованих висновках і розробити низку теоретичних висновків і практичних пропозицій з удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, які мають необхідні й достатні ознаки наукової новизни.

За результатами проведеного дослідження автором уперше розроблено структурно-функціональну модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії шляхом виділення та закріплення за відповідними структурними блоками пріоритетних напрямів діяльності щодо реалізації механізмів державного управління у цій сфері, серед яких: модернізація законодавчо-правового забезпечення зовнішньополітичної діяльності; проведення комплексної інвентаризації чинних угод і домовленостей у сфері зовнішніх відносин із країною агресором; завершення договірно-правового оформлення державного кордону України із суміжними державами; забезпечення взаємодії та координації щодо зовнішньополітичної діяльності державних органів та посадових осіб, наділених повноваженнями у сфері зовнішньої політики і міжнародних відносин.

На підставі здійснених досліджень автором удосконалено: систему принципів зовнішньополітичної діяльності України, що базується на суверенній рівності держав, територіальній цілісності, непорушності державних кордонів і підтримання мирного та взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальноновизнаними принципами і нормами міжнародного права; механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності в умовах зовнішньої агресії шляхом посилення його безпекового аспекту в напрямі розвитку системи політико-дипломатичних, воєнних та спеціальних (таємних) заходів.

Теоретичні узагальнення за темою дослідження дозволили автору отримати приращення наукової новизни щодо подальшого розвитку: понятійно-категорійного апарату на основі визначення сутності механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії як комплексу організаційних, правових, політико-дипломатичних, безпекових та інших заходів, спрямованих на здійснення зовнішньополітичної діяльності держави в умовах зовнішньої агресії, що передбачає координацію та взаємодію компетентних органів державної влади України у сфері зовнішніх зносин щодо забезпечення національної безпеки в зовнішньополітичній сфері з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів України, реалізації її політичних, торговельно-економічних та інших національних інтересів, а також відновлення територіальної цілісності Української держави; підходів до реалізації механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної

діяльності України в умовах зовнішньої агресії, що спрямовані на вирішення проблемних питань безконфліктними шляхами їх врегулювання, а саме: політичний, правовий, організаційний та контрольо-наглядний.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертації викладено автором у 11 наукових публікаціях, 6 статей (з них: 5 у фахових наукових виданнях, 1 у зарубіжному виданні), 5 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. У наукових працях в повній мірі віддзеркалено всі розділи рецензованої дисертаційної роботи.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження.

Основні ідеї та висновки дослідження доведено до конкретних положень та рекомендацій. Результати отримані під час написання дисертації використовувалися в роботі: Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу під час підготовки науково-практичних рекомендацій органам виконавчої влади у сфері зовнішніх відносин і підготовки навчально-методичних комплексів, посібників та навчальних програм підвищення рівня професійної компетенції державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань здійснення зовнішньополітичної діяльності України та дотримання європейських стандартів у цій сфері; Воєнно-дипломатичною академією імені Євгенія Березняка під час обґрунтування теоретичних положень з врегулювання питань дипломатичної діяльності у військовій сфері за напрямками: підвищення ефективності зовнішньополітичної діяльності держави щодо зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки України; Науково-дослідним інститутом Державної прикордонної служби України під час обґрунтування теоретичних положень, висновків і пропозицій реалізації Концепції розвитку Державної прикордонної служби України з питань міжнародно-правового забезпечення, зокрема: ужиття політико-дипломатичних заходів щодо створення сприятливих зовнішньополітичних умов для відновлення територіальної цілісності нашої держави, реінтеграції тимчасово окупованих та неконтрольованих територій, формування ефективної системи гарантій національної безпеки.

Окрім того результати досліджень можуть бути використані у практичній діяльності органів державного управління на національному та регіональному рівнях, при плануванні роботи громадських організацій, та діяльності органів державного управління фінансового сектора України.

Матеріали дисертаційного дослідження можуть, також, використовуватися в навчальному процесі при підготовці магістрів з державного управління, в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, при підготовці методичних матеріалів, лекцій та практичних занять з державного управління.

У цілому запропоновані в дисертації положення, висновки і рекомендації мають практичне значення про що свідчать відповідні довідки.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами ВАК України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий.

Робота написана науковим стилем, її оформлення відповідає існуючим стандартам, у тексті роботи зроблені необхідні посилання на цитовані джерела. Автореферат дисертаційної роботи повною мірою розкриває зміст проведеного дослідження і не містить інформації, відсутньої в дисертації. Структура дисертації повністю узгоджується з її новизною, метою і завданнями дослідження, наукові положення викладені достатньо логічно і конкретно, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах власних авторських досліджень.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, вона складається вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг дисертації становить 210 сторінок, з них 185 – основного тексту. Робота містить чотири рисунки в основному тексті та три додатки. Список використаних джерел налічує 136 найменувань, у тому числі чотири іноземною мовою.

У цілому дисертаційна робота та автореферат, написані сучасною українською мовою, легко читаються й сприймаються. Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

1. На виконання завдання провести системний аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, нормативно-правової бази щодо сутності, завдань та механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії, автор дійсно опрацював й узагальнив основні теоретико-методичні підходи за темою дослідження, про що свідчить досить широкий перелік опрацьованих наукових праць. Проте, стиль викладу матеріалу більше нагадує огляд використаних джерел і не завжди відображає відношення автора до позицій того чи іншого науковця.

2. При висвітленні елементів системи державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії (п.1.2) безперечною є позиція автора, що система державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності функціонує за багатьма напрямками, й тому необхідно говорити не просто про завдання, а про сукупність завдань, які можуть бути згруповані за певними критеріями. Такі критерії дисертант визначає наступним чином: за критерієм важливості (оперативні; тактичні стратегічні); за напрямом вирішення (внутрішні, зовнішні); за сферою вирішення (інформаційні, соціально-гуманітарні, політичні (економічні, правоохоронні, прикордонні, науково-технологічні тощо). При цьому дискусійною є пропозиція автора щодо групування завдань за повторюваністю (стандартні, нестандартні) (с. 32-33). Видається, що за критерієм повторюваності варто розглядати разові та систематичні завдання, а стандартні й нестандартні завдання доцільно групувати за критерієм змістовного насичення.

3. За результатами досліджень автор розробив модель державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії (рис. 3.1., с. 149), яку він класифікує як структурно-функціональну. Проте, представлена автором модель практично не розкриває функціональні особливості державного управління в досліджуваній сфері, але має певні ознаки програмно-цільової моделі, в якій визначено основні елементи цільової програми дій задля досягнення означеного результату. Тому, було б доцільно визначати таку модель як програмно-цільову. При цьому, керуючись алгоритмом, що закладений у даній моделі, варто було б розробити проект відповідної програми щодо авторського бачення реалізації заходів з порушеної тематики. Це надало б роботі ще більшої переконливості й завершеності.

4. На рис. 3.2 (с. 174) дисертаційної роботи автор відобразив пріоритетні напрями удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії та шляхи підвищення їх ефективності. При цьому на рисунку відображено лише шляхи удосконалення безпекового механізму, хоч у розділі розкрито й роль та шляхи удосконалення правового, організаційного й політико-дипломатичного механізмів.

5. У дисертації автором використовується в основному перший рівень мови опису результатів дослідження з текстовим викладенням матеріалу та прийомами маркування або нумерування списків і майже відсутні графічні способи систематизації, групування й презентації інформації. Про це свідчить відсутність таблиць і незначна кількість рисунків у роботі, використання яких дозволило б конкретизувати виклад основних результатів дослідження й більш чітко вирізняти позицію автора з порушеної тематики. Думається, що обраний автором стиль викладу, безперечно цікавого матеріалу, дещо ускладнює його сприйняття й збільшує неоднозначність розуміння окремих висновків і рекомендацій.

Загальний висновок.

1. Дисертаційна робота Юрковського Дмитра Юрійовича «Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на вельми актуальну тему. Вона містить теоретичні та методологічні засади, розробку науково-практичних рекомендацій щодо визначення перспективних напрямів та шляхів удосконалення механізмів державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії. Рівень проведених досліджень та їх практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача.

2. Актуальність і новизна, важливість одержаних здобувачем наукових результатів, їх обґрунтованість та достовірність, а також практична цінність сформульованих положень та отриманих результатів в сукупності становлять необхідні підстави для висновку про те, що дисертаційна робота «Механізми державного управління у сфері зовнішньополітичної діяльності України в умовах зовнішньої агресії» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління, та відповідає пунктам 10, 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.13 р. № 567, а її автор – Юрковський Дмитро Юрійович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент,

професор кафедри державного управління та митної справи
Університету митної справи та фінансів,
доктор наук з державного управління,
професор

Л.М.Івашова

